

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติก : ศึกษากรณี ผู้ถูกคุมประพฤติกในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่อศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติก เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติก ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี และเพื่อศึกษาเงื่อนไขการที่มีผลต่อพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติก

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ ผู้ถูกคุมประพฤติกจำนวน 13 คน แบ่งเป็นชาย 9 คน หญิง 4 คน และอาสาสมัครคุมประพฤติก จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ชุด โดยแบ่งเป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ถูกคุมประพฤติก และแบบสัมภาษณ์สำหรับอาสาสมัครคุมประพฤติก ในการสนทนาทุกครั้งใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือคือ สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง รวมทั้งการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

5.1 สรุปผลการศึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติก สามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

5.1.1 การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติก

จากการศึกษาสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยในทางที่ดี

ผู้ถูกคุมประพฤติกที่มีแนวโน้มในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยในทางที่ดี คือ ประการที่หนึ่ง ผู้ถูกคุมประพฤติกที่มีสมาชิกในครอบครัวที่อบอุ่น เข้าใจในตัวผู้ถูกคุมประพฤติกและให้โอกาสผู้ถูกคุมประพฤติก ไม่เคยพุดจาให้กระทบกระเทือนจิตใจว่าตัวเองเป็นผู้ที่เคยกระทำผิดมาแล้ว การที่ผู้ถูกคุมประพฤติกมีครอบครัวและมีสมาชิกในครอบครัวเข้าใจ จะช่วยฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ถูกคุมประพฤติกให้เป็นคนที่มีความเข้มแข็ง และสามารถต่อสู้กับสังคมภายนอกได้ดี ประการที่สอง คือ การที่ผู้ถูกคุมประพฤติกประกอบอาชีพที่สุจริต จะทำให้ช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยในทางที่ดีได้

เนื่องจากการประกอบอาชีพ จะทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติมีเป้าหมายในชีวิต และทำให้เกิดความมีวินัยในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น จากการสัมภาษณ์ผู้ถูกคุมประพฤตินายหนึ่ง ซึ่งขณะที่อยู่ระหว่างการคุมประพฤติได้ประกอบอาชีพรับจ้างล้างจาน การดำเนินชีวิตประจำวันของเขา มีดังต่อไปนี้ ตื่น 06.00 น. เตรียมทำกับข้าว ให้แม่และลูก ๆ เพื่อลูก ๆ จะได้ไปโรงเรียน เตรียมชุดนักเรียนไว้ให้ลูก และปลุกลูกขึ้นมาอาบน้ำ ทานข้าว ส่วนตัวเองก็จะรอให้ลูกอาบน้ำ ทานข้าว และไปโรงเรียนก่อน จึงอาบน้ำ และไปทำงาน งานเริ่มตั้งแต่ 8 โมงเช้า และเลิกประมาณ 5 โมงเย็น เมื่อเลิกงาน ก่อนกลับบ้านจะแวะซื้อกับข้าวที่ตลาด เพื่อมาเตรียมทำกับข้าวให้ลูก ๆ และแม่ทานเป็นอาหารเย็น หลังจากนั้นก็ทำความสะอาดบ้าน และจะดูแลลูกทำการบ้านจนเสร็จ และก็จะมานั่งดูโทรทัศน์ จากนั้นก็เข้านอน จะทำกิจวัตรประจำวันแบบนี้ทุกวัน จนทำให้รู้สึกเพลิดเพลิน และทำให้ไม่มีเวลาไปคิดถึงอดีตที่ผ่านมา ประการที่สามคือ การที่สังคมให้โอกาส ไม่แบ่งแยก ไม่รังเกียจ จะทำให้ผู้ถูกคุมประพฤตินสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวเองให้สามารถดำเนินชีวิตกับคนปกติได้ และทำให้ไม่รู้สึกรู้ว่าตัวเองเป็นที่รังเกียจของสังคมภายนอก เมื่อประกอบอาชีพ เช่น ค้าขาย ก็ยังมีประชาชนทั่วไปให้การอุดหนุน ทำให้เกิดกำลังใจที่จะต่อสู้กับตัวเอง และปัญหาต่าง ๆ ต่อไป

2. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤตินในทางที่ไม่ดี

ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง การที่ผู้ถูกคุมประพฤตินแนวโน้มว่าจะกลับไปกระทำผิดซ้ำ ซึ่งได้จากการให้สัมภาษณ์จากอาสาสมัครคุมประพฤติในการเข้าไปเยี่ยมบ้านผู้ถูกคุมประพฤติน และจากความคิดเห็นของพนักงานคุมประพฤติเกี่ยวกับการปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤตินสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ ประการที่ 1 การที่ผู้ถูกคุมประพฤตินยังไม่ได้ประกอบอาชีพ ทำให้ไม่มีรายได้เข้ามาเลี้ยงตัวเองและครอบครัว หากยังเป็นอยู่แบบนี้ จะทำให้ผู้ถูกคุมประพฤตินมีเวลาว่างมากในการคิดฟุ้งซ่าน ว่าตัวเองเป็นคนที่ไม่มีค่าเนื่องจากยังไม่มียานทำ ประกอบกับเมื่อมีคนมาชักชวนให้ไปกระทำผิดอีก เช่น การขายยาบ้า เพราะทำให้มีรายได้ดี หรือแม้กระทั่งลองเสพยา และทำให้สมองและจิตใจปลอดโปร่ง ไม่ต้องมานั่งก้มใจอยู่แบบนี้ ผู้ถูกคุมประพฤตินกลุ่มนี้ จึงถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงในการถูกชักจูงได้ง่าย แต่ถ้าหากว่าเขามียานทำ เขาก็จะมีโอกาสได้พบเจอกับบุคคลทั่วไป จะทำให้เกิดความชิน ไม่ตื่นกลัวกับสังคมภายนอก และจะสามารถปรับตัวให้เป็นคนปกติทั่วไปได้ไม่ยาก ประการที่ 2 การที่ผู้ถูกคุมประพฤตินกลับไปอยู่กับครอบครัวที่ไม่เข้าใจ และแสดงท่าทีรังเกียจ จะมีแนวโน้มในการกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวยังไม่มีการให้โอกาสในการกลับตัวเป็นคนดี จึงทำให้เกิดความคิดว่าตัวเองไม่มีค่า ไม่มีใครต้องการ จึงสามารถประชดตัวเองด้วยการกระทำผิดอีก และกลับเข้าไปอยู่ในเรือนจำอีก ส่วนประการสุดท้าย คือ การที่สังคมไม่ให้โอกาสให้เขากลับตัวเป็นคนดี เช่น ไม่ยอมรับในตัวเขา โดยการไม่

ยอมอดหนุน สนับสนุนผู้ถูกคุมประพฤติ เมื่อเขาประกอบอาชีพที่สุจริต หรือไม่ยอมทำกิจกรรมร่วมกับคนที่เคยต้องโทษ ไม่ยอมสนทนาคำคุย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้ผู้ถูกคุมประพฤตินั้นมีแนวโน้มที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกดังคำกล่าวของผู้ถูกคุมประพฤติท่านหนึ่งที่ว่า “หากสังคมและประชาชนให้โอกาสพวกผมเพียงสักนิด ผมก็คงมีกำลังใจที่จะต่อสู้กับโลกนี้มากขึ้น” (จากการสัมภาษณ์ผู้ถูกคุมประพฤติรายหนึ่ง)

5.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติ

1. ด้านการควบคุมตัวเอง

ผู้ถูกคุมประพฤตินั้นมีปัญหาในด้านการควบคุมและระงับจิตใจตนเองอยู่มาก เนื่องจากผู้ถูกคุมประพฤติไม่ได้ใช้ชีวิตแบบคนทั่วไป เพราะพวกเขาเคยถูกจองจำให้อยู่ในเรือนจำ หรือทัณฑสถาน โดยไม่ค่อยได้พบเจอกับบุคคลภายนอก หรือสังคมภายนอกเลย จากการศึกษาพบว่าสาเหตุที่ผู้ถูกคุมประพฤตินั้นส่วนใหญ่กระทำผิดก็เนื่องจากความคิด หรืออารมณ์เพียงชั่ววูบ จึงทำให้เกิดบันดาลโทสะ หรือทำความผิด เมื่อทำผิดไปแล้วก็รู้สึกเสียใจ และหากย้อนเวลากลับไม่ได้พวกเขาก็ไม่อยากจะทำผิด ดังนั้นจึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า การควบคุมตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นปัจจัยประการแรกที่สามารถจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติให้กลับตัวเป็นคนดีของครอบครัว และของสังคมได้อีก

ดังนั้นผู้ศึกษาพบว่า หากผู้ถูกคุมประพฤติรู้จักการควบคุมตัวเองได้แล้ว กล่าวคือ เมื่อผู้ถูกคุมประพฤติเห็นสิ่งเร้าในการที่จะกระตุ้นให้ตัวเองกระทำผิดอีก เช่น การค้าขายยา การเสพยาเสพติด ผู้ถูกคุมประพฤติจะรู้จักควบคุมตัวเอง และสามารถเตือนหรือบอกกับตัวเองได้เสมอว่ามันเป็นสิ่งที่ผิด หากทำไปแล้วจะถูกต้องโทษ และจะกลับไปอยู่ในสถานจองจำอีกครั้ง ก็จะเป็นปราการป้องกันได้ดีที่จะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

ดังนั้นโครงการต่าง ๆ ที่พนักงานคุมประพฤติจัดตั้งขึ้นมานั้น เช่น การนำผู้ถูกคุมประพฤติไปบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตามชุมชน หรือศาสนสถาน และรวมถึงโครงการให้คำแนะนำในการใช้ชีวิต และการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ จึงเป็นประโยชน์ในการเป็นแนวทางให้กับผู้ถูกคุมประพฤติ ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างของกิจกรรมที่นำผู้ถูกคุมประพฤติไปบำเพ็ญประโยชน์ตามศาสนสถาน “ขณะที่ผู้ถูกคุมประพฤติบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เช่น กวาดลานวัด ล้างจากปลุกต้นไม้เพิ่มเติม ทาสีอาคารสถานที่ หรือการทำความสะอาดโบสถ์ ฯลฯ ในขณะที่ทำงานก็จะทำให้เกิดสมาธิ จิตใจไม่ฟุ้งซ่าน และรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าเพราะยังสามารถทำประโยชน์ให้สังคมได้ไม่มากนักน้อย” (จากบทสัมภาษณ์ผู้ถูกคุมประพฤติ หลังจากที่ทำบำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถานเรียบร้อยแล้ว เจ้าอาวาสก็จะแสดงเมตตาโดยการเทศน์ให้ผู้ถูกคุมประพฤติฟังเรื่องต่าง ๆ โดยท่าน

จะเทศน์เกี่ยวกับเรื่องการระงับอารมณ์ตัวเอง และหลักการประพฤติปฏิบัติตัวให้อยู่ในศีลในธรรม พร้อมทั้งให้ศีลให้พร ซึ่งจุดนี้เองท่านได้เสนอข้อขอบคิดและยังเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวัน และให้ต่อสู้กับตัวเองต่อไป

2. ด้านครอบครัว

สถาบันครอบครัวเป็นสิ่งแรก และสิ่งสำคัญในการจะทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัย และกลับตัวเป็นคนดีของสังคมได้ เนื่องจากครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวจะเป็นแกนนำ และกำลังสำคัญในการที่จะสนับสนุน ให้อภัย และยอมรับผู้ที่เคยกระทำความผิดมาแล้ว หากเมื่อผู้ถูกคุมประพฤติกลับไปใช้ชีวิตกับครอบครัวแล้ว พบกับสมาชิกที่ให้ความอบอุ่น ความเข้าใจ ดูแลเอาใจใส่ ช่วยเหลือ เอื้ออาทร จะทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติคิดว่าอย่างน้อยก็ยังมีสมาชิกในครอบครัวที่เข้าใจ และเป็นกำลังใจ ดังนั้นพวกเขาจึงอยากที่จะทำตนให้เป็นคนที่มีค่าของครอบครัว ไม่เป็นภาระ และจะทำผิดให้ครอบครัวเสียใจอีก

ดังนั้นครอบครัวและสมาชิกในครอบครัว จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยไปในทางที่ดีได้ หากเรามองกลับไปว่าเมื่อผู้ถูกคุมประพฤติกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวที่ไม่เข้าใจในตัวเขา และคอยทำให้เขาคิดว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีค่า สมาชิกในครอบครัวไม่ยอมรับ จะทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติรู้สึกสับสน ว้าวุ่น และไม่มีใครเข้าใจ ดังนั้นพวกเขาก็อาจจะประชดครอบครัว และประชดตัวเองโดยการกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกครั้ง

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ครอบครัวและสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติ ดังนั้น พนักงานคุมประพฤติและอาสาสมัครคุมประพฤติ ควรจัดให้มีการแนะนำแนวทางในการที่จะใช้ชีวิตร่วมกับผู้ที่เคยต้องโทษ หรือเคยกระทำความผิดมา เนื่องจากบางครั้งสมาชิกในครอบครัวบางคนอาจจะปฏิบัติตัวไม่ถูก เมื่อมีผู้เคยกระทำความผิดเข้ามาใช้ชีวิตร่วมในครอบครัว ดังนั้นจึงควรที่จะจัดการอบรมและแนะนำการปฏิบัติตัวของสมาชิกในครอบครัว

3. ด้านสังคม

จากการศึกษาพบว่าสังคมเป็นปัจจัยในการผลักดันให้ผู้ถูกคุมประพฤติปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยไปในทางที่ดีได้ เนื่องจากว่าหากสังคม ชุมชน ยอมรับและให้โอกาสผู้ถูกคุมประพฤติในด้านต่าง ๆ เช่น การอยู่ร่วมกันในสังคมโดยไม่รังเกียจ หรือการให้โอกาสในการประกอบอาชีพ จะทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติมีกำลังใจเพิ่มขึ้นจากการได้รับจากครอบครัวแล้ว และเมื่อออกมาติดต่อกับคนในชุมชนแล้ว คนในชุมชนยังให้โอกาสผู้ถูกคุมประพฤติ พวกเขาจะรู้สึกว่าสังคมยังให้อภัยเขา ทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติรู้สึกว่าตนเองไม่ใช่คนแปลกหน้า หรือแกะดำในสังคม เมื่อผู้ถูกคุมประพฤติรู้สึกเช่นนี้แล้ว จะทำให้เขามีกำลังใจที่จะเป็นคนดีต่อสังคม

ดังนั้น อาสาสมัครคุมประพฤติควรเป็นตัวประสานระหว่างผู้ถูกคุมประพฤติ และประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ไม่ให้เกิดช่องว่างระหว่างผู้ที่เคยกระทำผิด และประชาชนคนธรรมดา ให้พวกเขาได้ใช้ชีวิตเหมือนปกติสุข ไม่มีการแบ่งแยก อีกประการหนึ่งคือ กรมราชทัณฑ์ควรจัดอบรมให้อาสาสมัครคุมประพฤติทุก ๆ ปี เพื่อที่จะมีเทคนิคในการเข้าถึงชุมชน จะสามารถช่วยให้ประชาชนในชุมชน และผู้ถูกคุมประพฤติอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข และจะช่วยทำให้ลดสถิติการกระทำผิดซ้ำของผู้ถูกคุมประพฤติอีกทางหนึ่งด้วย

4. ด้านการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพจึงถือเป็นปัจจัยหนึ่ง และสำคัญในการที่จะป้องกันไม่ให้ผู้ถูกคุมประพฤติกลับไปกระทำผิดซ้ำ เนื่องจากว่าเมื่อผู้ถูกคุมประพฤติมีอาชีพรองรับ จะทำให้เกิดเป้าหมายในชีวิต กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เมื่อผู้ถูกคุมประพฤติมีอาชีพจะทำให้มีรายได้เลี้ยงตนเอง และครอบครัว การประกอบอาชีพสุจริตก็จะทำให้รู้สึกภูมิใจที่ตัวเองก็ยังสามารถทำงาน และมีเงินมาช่วยเหลือครอบครัว และจากการศึกษาพบว่าเป้าหมายในชีวิตของพวกเขา ก็คือ จะไม่กลับไปทำผิดซ้ำอีก และจะเป็นคนดีของสังคมต่อไป การประกอบอาชีพทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติมีรายได้ เพียงพอในการเลี้ยงชีพ และเมื่อทำงานผู้ถูกคุมประพฤติก็จะมีเวลาว่างในการที่จะคิดฟุ้งซ่าน จะทำให้เพเลิดเพเลินในการทำงานให้เกิดประโยชน์ จึงทำให้เป็นส่วนหนึ่งที่จะไม่หันกลับไปคิดที่จะกระทำผิดอีก

ดังนั้นภาครัฐและภาคเอกชนควรที่จะเปิดโอกาสให้ผู้ถูกคุมประพฤติมีอาชีพที่ดี มีรายได้ ซึ่งถือว่าเป็นการช่วยเหลือและให้โอกาสผู้กระทำผิด ให้มีงานทำและสร้างประโยชน์ให้กับสังคมต่อไป

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติ สามารถวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยเปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. แรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยครอบครัว ชุมชน อาสาสมัครคุมประพฤติ และพนักงานคุมประพฤติ สามารถช่วยให้ผู้ถูกคุมประพฤติสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยในทางที่ดี คือ ผู้ถูกคุมประพฤติส่วนใหญ่มีญาติพี่น้องที่คอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านการประกอบอาชีพ และการช่วยเหลือทางการเงินทั้งผู้ถูกคุมประพฤติที่ประกอบอาชีพ และผู้ถูกคุมประพฤติที่ยังไม่ประกอบอาชีพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฌฐศิษย์ ทวีสุข (2537) เรื่อง “บทบาทครอบครัวในการดูแลผู้ถูกคุมประพฤติ” การที่กรมราชทัณฑ์ได้จัดให้ผู้ต้องขังในเรือนจำ

และทัศนสถาน และโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยพนักงานคุมประพฤติได้มีการฝึกวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นวิชาชีพที่อยู่ในความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น ช่างไม้ ช่างตัดผม ช่างไฟฟ้า ช่างเสริมสวย ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ฯลฯ ผู้ต้องขังเหล่านี้เมื่อได้รับการปล่อยตัวออกไป อาจจะนำวิชาความรู้ช่างฝีมือแขนงต่าง ๆ ตามที่ได้รับการฝึกอบรมมาจากเรือนจำหรือทัศนสถาน เป็นช่องทางในการประกอบอาชีพได้ ส่วนอาสาสมัครคุมประพฤติ จะเป็นผู้คอยช่วยเหลือแนะนำในการปฏิบัติคนให้เข้ากับประชาชนในสังคม และแนะนำในด้านการประกอบอาชีพ การฝากฝังให้ผู้ถูกคุมประพฤติไปทำงานกับบุคคลที่รู้จัก หรือกิจการของอาสาสมัครคุมประพฤติเอง อีกทั้งในการช่วยเหลือด้านเงินทุนในการลงทุนค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ต่อผู้ถูกคุมประพฤติ ส่วนประชาชนในชุมชนก็ไม่ได้รังเกียจอะไรต่อผู้ถูกคุมประพฤติ จึงจะเห็นได้ว่าสังคมไทยยังเป็นสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่เคยกระทำผิดในชุมชนกลับตัวเป็นคนดีของสังคม คั้งนั้นแรงสนับสนุนทางสังคมในทุก ๆ ด้านที่กล่าวมานั้น จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติสามารถประกอบอาชีพและมีรายได้มาใช้จ่ายเพื่อตอบสนองความต้องการอันจำเป็นขั้นพื้นฐานได้ โดยส่งผลให้ผู้ถูกคุมประพฤติส่วนใหญ่สามารถปรับตัวทางเศรษฐกิจ และส่งผลให้สามารถปรับพฤติกรรมเสียไปในทางที่ดีได้

ส่วนแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยครอบครัว ชุมชน อาสาสมัครคุมประพฤติ และพนักงานคุมประพฤติ สามารถทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสียไปในทางที่ดีได้เช่นกัน ซึ่งจากศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกคุมประพฤติ พบว่า สมาชิกในครอบครัวของผู้ถูกคุมประพฤติบางคนแสดงท่าทีรังเกียจ หรือไม่ยอมรับในตัวผู้ถูกคุมประพฤติ จึงทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติเกิดความสับสนระหว่างการกลับตัวเป็นคนดี หรือเมื่อไม่มีใครต้องการก็จะประชดตัวเอง โดยการทำผิดอีก สมาชิกในครอบครัวของผู้ถูกคุมประพฤติบางคน ไม่ว่าจะป็นภรรยาสามี ลูก หรือญาติพี่น้อง ก็ยังต้องโทษอยู่ในเรือนจำหรือทัศนสถาน จึงเกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีทำให้เกิดอันตรายที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ในส่วนของอาสาสมัครคุมประพฤติพบว่า อาสาสมัครคุมประพฤติส่วนใหญ่เป็นผู้นำชุมชน และเป็นเจ้าของกิจการ จากการสัมภาษณ์อาสาสมัครคุมประพฤติพบว่า อาสาสมัครคุมประพฤติบางคนต้องดูแล และคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมประพฤติถึง 20-30 คน ทำให้มีเวลาให้กับผู้ถูกคุมประเวติน้อยมาก หรือเกิดปัญหาที่ว่าผู้ถูกคุมประพฤติบางคนยังไม่เคยพบกับอาสาสมัครคุมประพฤติเลย ทำให้ผู้ถูกคุมประเวติกลุ่มนี้มีความเสี่ยงที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสียไปในทางที่ไม่ดี

จากการศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานคุมประพฤติ และได้มาประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ถูกคุมประพฤติ และอาสาสมัครคุมประพฤติ ทำให้ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ยังขาดแคลนอาสาสมัครคุมประเวติอยู่มาก จึงทำให้อาสาสมัครคุมประเวติที่มีอยู่ใน

ปัจจุบันต้องดูแลผู้ถูกคุมประพฤติมาก ทำให้ไม่สามารถติดตาม สอดส่องผู้ถูกคุมประพฤติได้อย่างทั่วถึง หากผู้ถูกคุมประพฤติต้องการความช่วยเหลือก็จะไม่สามารถช่วยเหลืออย่างทันท่วงที

2. การปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ 8 ข้อ ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติ ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกรมราชทัณฑ์ที่ต้องการให้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติจะสามารถทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติสามารถบังคับ และควบคุมตนเองให้การทำที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขทั้ง 8 ข้อ ในเรื่องของปฏิบัติตามเงื่อนไข เมื่อพิจารณาจากภูมิหลังของผู้ถูกคุมประพฤติ พบว่า ผู้ถูกคุมประพฤติส่วนใหญ่ต้องโทษจำคุกครั้งนี้เป็นครั้งแรก จึงยังไม่มีกมลสันดานเป็นผู้ร้าย ยังพอที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในแนวทางที่เหมาะสมได้ง่าย และในระหว่างที่อยู่ในเรือนจำผู้ถูกคุมประพฤติมีความประพฤติดี อยู่ในระเบียบวินัยของเรือนจำหรือทัณฑสถานจนได้เลื่อนขั้นเป็นชั้นเยี่ยมซึ่งเป็นชั้นสูงสุดในเรือนจำ จนกระทั่งเข้าข่ายได้รับการพิจารณาพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก ปล่อยตัวออกมาก่อนครบกำหนดโทษโดยวิธีการคุมประพฤติ นอกจากนี้ในระหว่างการคุมประพฤติ ผู้ถูกคุมประพฤติจะต้องอยู่ในความควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจากพนักงานคุมประพฤติและอาสาสมัครคุมประพฤติ และมีบทลงโทษหากผู้ถูกคุมประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังนั้นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จึงน่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไข และพ้นคุมประพฤติไปได้ด้วยดี

จากศึกษาพบว่า เงื่อนไขคุมประพฤติ 8 ข้อ และข้อห้ามอีก 2 ข้อ นั้น เกิดความขัดแย้งในตัวเอง เนื่องจากเงื่อนไขคุมประพฤติที่ให้ผู้ถูกคุมประพฤติปฏิบัติตามในข้อที่ 5 คือ ให้ผู้ถูกคุมประพฤติปฏิบัติศาสนกิจ แต่ข้อห้ามที่เพิ่มเติมนอกเหนือจากเงื่อนไขคุมประพฤติ ข้อที่ 1 คือ ห้ามอุปสมบทในระหว่างคุมประพฤติ จากการสัมภาษณ์ผู้ถูกคุมประพฤติพบว่า หลังพ้นโทษจากเรือนจำต้องการที่จะอุปสมบทเพื่อทดแทนคุณบิดา มารดา และต้องการได้โทษที่ตัวเองได้กระทำความผิด และต้องการให้พระธรรมคำสั่งสอนพุทธศาสนาขัดเกลาจิตใจ เกิดมโนธรรม เกิดสติยังคิด แต่เมื่อมีข้อห้ามก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ผู้ถูกคุมประพฤติส่วนใหญ่ตั้งใจว่าหลังพ้นโทษคุมประพฤติก็จะอุปสมบท แต่ข้อห้ามข้อที่ 2 คือ ห้ามเข้ารับการเกณฑ์ทหารในระหว่างคุมประเวตินั้น ก็เกิดความขัดแย้ง แต่ไม่ใช่ขัดแย้งในเงื่อนไขคุมประพฤติ แต่จะขัดแย้งในกิจกรรมและโครงการกรมราชทัณฑ์ คือ “นำผู้ถูกคุมประพฤติของบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม” เนื่องจากว่าการเข้ารับการเกณฑ์ทหาร สามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ได้ ทำให้ช่วยชาติได้อีกทางหนึ่ง และยังทำให้เกิดวินัยกับผู้ถูกคุมประพฤติ เนื่องจากทหารจะต้องทำตามระเบียบ และต้องอยู่ในวินัยของตัวเอง

3. การควบคุมตัวเองไม่ว่าจะเป็นการระงับจิตใจไม่ให้โกรธ และการบังคับตัวเองไม่ให้กลับไปทำความผิดอีก มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติ เนื่องจากว่าหากผู้ถูก

คุมประพฤติสามารถควบคุมและบังคับตัวเองไม่ให้ปล่อยใจไหลไปกับสิ่งเร้าที่ไม่ดี หรือบังคับตัวเองไม่ให้กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก หากมีบุคคล หรือสิ่งช่วยวนเข้ามาให้กลับไปกระทำผิดอีก ก็ สามารถบังคับจิตใจได้ ผลการศึกษานี้เป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมของสกินเนอร์ (Skinner, อ้างถึงในกันยา สุวรรณแสง. 2540 : 92) ที่กล่าวว่า “การกระทำใด ๆ ที่ได้รับการเสริมแรง ย่อมจะมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดการกระทำนั้นอีก” ในกรณีของผู้ถูกคุมประพฤติจึงต้องมีการเสริมจิตใจให้เข้มแข็งให้สามารถบังคับตนเองได้ ก็จะไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. กระทรวงมหาดไทย ควรมีการทบทวนและปรับปรุงนโยบายให้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายของกรมราชทัณฑ์ที่ห้ามมิให้อุปสมบทในระหว่างการคุมประพฤติ
2. กรมราชทัณฑ์ ควรมีนโยบายให้พนักงานคุมประพฤติ และอาสาสมัครคุมประพฤติ เน้นกระบวนการจัดเกล้าทางสังคม โดยพนักงานคุมประพฤติ ควรเพิ่มการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานคุมประพฤติ สำหรับอาสาสมัครคุมประพฤติ กล่าวคือ ควรมีการคัดเลือกคุณสมบัติของอาสาสมัครมากยิ่งขึ้น และควรสร้างแรงจูงใจ โดยการให้รางวัลหรือประกาศเกียรติคุณสำหรับอาสาสมัครคุมประพฤติที่ปฏิบัติงานดี
3. กรมราชทัณฑ์ควรมีนโยบายด้านการจัดสวัสดิการให้กับผู้ถูกคุมประพฤติ เช่น การจัดสวัสดิการด้านกองทุนในการประกอบอาชีพ หรือสวัสดิการด้านการศึกษาบุตรของผู้ถูกคุมประพฤติ

5.3.2 ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

1. ครอบครัวของผู้ถูกคุมประพฤติ ควรให้กำลังใจ ขอมรับ และส่งเสริมให้ผู้ถูกคุมประพฤติกลับตัวเป็นคนดีของสังคม
2. ชุมชน ประชาชนในชุมชนควรให้การยอมรับ และให้โอกาสผู้ถูกคุมประพฤติในการใช้ชีวิตประจำวัน หากว่าผู้ถูกคุมประพฤติประกอบอาชีพ เช่น ค้าขาย ประชาชนให้ชุมชนควรให้การสนับสนุน โดยการช่วยอุดหนุน หรือหากเป็นลูกจ้าง ก็ไม่ควรแสดงท่าทีรังเกียจ หรือหาก

มีงานสังสรรค์รื่นเริงในชุมชนก็ควรจะมีผู้ถูกคุมประพฤติเข้าร่วมด้วย เพื่อลดปัญหาช่องว่างระหว่างประชาชน กับผู้ถูกคุมประพฤติ และสร้างความเป็นกันเอง

3. พนักงานคุมประพฤติ ควรติดตามสอดส่องผู้ถูกคุมประพฤติอย่างใกล้ชิด เมื่อผู้ถูกคุมประพฤติพ้นการคุมประพฤติไปแล้ว ก็ควรที่จะคอยติดตามความประพฤติต่อไป และควรร่วมมือกับอาสาสมัครคุมประพฤติในการจัดทำโครงการในชุมชนที่มีผู้ถูกคุมประพฤติกลับไปใช้ชีวิตอยู่

4. กรมราชทัณฑ์ควรจัดอบรมในการเพิ่มเทคนิคการสัมภาษณ์ การให้คำปรึกษาต่ออาสาสมัครคุมประพฤติ เนื่องจากอาสาสมัครคุมประพฤติเป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนเดียวกันกับผู้ถูกคุมประพฤติ และยังสามารถเป็นตัวประสานความเข้าใจ การยอมรับผู้ถูกคุมประพฤติ กับสมาชิกในครอบครัว และประชาชนในชุมชน

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ศึกษาภูมิหลังของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา หรือภูมิหลังของพี่น้องของผู้ถูกคุมประพฤติ และการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม

2. ในการศึกษาในข้อ (1) ควรจะให้เพื่อนบ้าน ผู้ปกครอง และบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ถูกคุมประพฤติ ได้ตอบแบบสอบถามเพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. ควรจะมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอาสาสมัครคุมประพฤติและพนักงานคุมประพฤติ ด้านการให้เทคนิคคำแนะนำปรึกษาและการมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ผู้ถูกคุมประพฤติกลับตัวเป็นคนดีของสังคม รวมทั้งมีการติดตามความเคลื่อนไหวของผู้ถูกคุมประพฤติ เมื่อเขาได้พ้นการคุมประพฤติได้แล้ว

4. ควรจะมีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการเข้าไปสังเกตการณ์พฤติกรรมของผู้ถูกคุมประพฤติที่มีปัญหาในด้านการใช้ชีวิต และการที่ครอบครัว สังคมไม่ยอมรับและให้โอกาสในการกลับตัวเป็นคนดี

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของครอบครัวในการอุปการะและใช้ชีวิตประจำวันร่วมกับผู้ถูกคุมประพฤติ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาการถูกทอดทิ้งจากครอบครัว หรือครอบครัวไม่ยอมรับ

6. ควรมีการศึกษาแนวทางในสร้างการยอมรับผู้ถูกคุมประพฤติต่อสังคม